

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (втори състав)

18 януари 2007 година *

По дело C-332/05

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Bundessozialgericht (Германия) с акт от 5 юли 2005 г., постъпил в Съда на 12 септември 2005 г., в рамките на производство по дело

Aldo Celozzi

срещу

Innungskrankenkasse Baden-Württemberg,

СЪДЪТ (втори състав),

състоящ се от: г-н С. W. A. Timmermans, председател на състав, г-н R. Schintgen (докладчик), г-н P. Küris, г-н J. Makarczyk и г-н G. Arestis, съдии,

* Език на производството: немски.

генерален адвокат: г-н L. A. Geelhoed,
секретар: г-н H. von Holstein, заместник-секретар,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 15 юни 2006 г.,

като има предвид становищата, представени:

- за Innungskrankenkasse Baden-Württemberg, от адв. R. Kitzberger, Rechtsanwalt,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н V. Kreuzschatz и г-жа I. Kaufmann-Bühler, в качеството на представители,

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 3, параграф 1 и член 23, параграф 3 от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността,

изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г. (ОВ L 28, 1997 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 4, стр. 35, наричан по-нататък „Регламент № 1408/71“), както и на член 7, параграф 2 от Регламент (ЕИО) № 1612/68 на Съвета от 15 октомври 1968 г. относно свободното движение на работници в Общността (ОВ L 257, стр. 2; Специално издание на български език, 2007 г., глава 5, том 1, стр. 11) и на член 39 ЕО.

- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н М. Celozzi и Innungskrankenkasse Baden-Württemberg (наричана по-нататък „Innungskrankenkasse“) поради отказа на последната, при изчисляване на размера на дневните обезщетения при болест (наричани по-нататък „дневните обезщетения“), определени на жалбоподателя по главното производство съгласно германското законодателство, със задна дата да отчете промяната на данъчната категория, в която попада последният.

Правна уредба

Общностна правна уредба

- 3 Член 3, параграф 1 от Регламент № 1408/71 предвижда:

„Съобразно особените разпоредби на настоящия регламент лицата, които пребивават на територията на една от държавите-членки, за които се прилага настоящият регламент, подлежат на същите задължения и се ползват със същите обезщетения съгласно законодателството, на която и да е държава-членка, както гражданите на съответната държава.“

- 4 Съгласно член 7, параграф 2 от Регламент № 1612/68 работник, който е гражданин на държава-членка, има право на територията на другите държави-членки на „същите социални и данъчни предимства, както работниците местни граждани“.

Национална правна уредба

- 5 § 47 от книга V от Sozialgesetzbuch [Кодекс за социално осигуряване] (наричан по-нататък „SGB“) гласи следното:

„(1) Размерът на дневните обезщетения възлиза на 70 % от редовните трудово възнаграждение и трудови доходи, доколкото те участват във формирането на основата за изчисляване на осигурителните вноски (нормално възнаграждение (Regelentgelt)). Дневните обезщетения, изчислени въз основа на трудовото възнаграждение, не могат да надвишават 90 % от нетното трудово възнаграждение, изчислено съгласно разпоредбите на алинея 2. Нормалното възнаграждение се изчислява съгласно разпоредбите на алинеи 2, 4 и 6. Обезщетенията се изплащат на дневна основа. Ако те трябва да бъдат изплатени за пълен календарен месец, то се счита, че същият се състои от 30 дни.

(2) Нормалното възнаграждение се формира въз основа на размера на възнаграждението, от който се приспада всяко извънредно възнаграждение, получено от осигуреното лице съобразно разбивката за последния период или най-малко за четирите седмици, през които е получавано възнаграждение (срок на изчисляване), предхождащи настъпването на нетрудоспособността, разделено на броя на часовете, за които е получено възнаграждение. Тази цифра се умножава по обичайния брой часове работа на седмица, определен в трудовия договор, и се разделя на седем. Ако възнаграждението се изчислява на месечна основа или ако не е възможно нормалното възнаграждение да се изчисли съгласно първо и второ изречение по-горе, то последното съответства на една трета от възнаграждението, от което се приспада всяко извънредно възнаграждение, получено за последния календарен месец, предхождащ настъпването на нетрудоспособността.

[...]

(6) Нормалното възнаграждение се отчита до достигането на максималния размер на обезщетението, който служи като основа за изчисляване на осигурителните вноски.“

Спорът по главното производство и преюдициалният въпрос

- 6 Г-н Celozzi, италиански гражданин, роден през 1942 г., работи и пребивава дълъг период от време в Германия, докато съпругата му — италиански гражданин и безработна, продължава да живее в Италия с техните деца.
- 7 Във връзка с последната му месторабота като зидар, г-н Celozzi е осигуряван в Innungskrankenkasse. През месец май 1997 г. след хоспитализиране му се налага да преустанови работата си за дълъг период от време поради болест, като в периодите от 20 юни 1997 г. до 27 януари 1998 г. и от 26 февруари до 5 ноември 1998 г. са му изплащани дневни обезщетения. След това жалбоподателят по главното производство получава обезщетения за безработица.
- 8 Като основа за изчисляването на дневните обезщетения Innungskrankenkasse взема трудовото възнаграждение, изплащано от работодателя на г-н Celozzi през април 1997 г., което е последното трудово възнаграждение, получено от него. Към тази дата данъчният документ относно удържаните от заплатата данъци, издаван всяка календарна година от компетентната общинска администрация и предаден от работника на неговия работодател (наричан

по-нататък „данъчният документ“), посочва, че г-н Celozzi попада в данъчна категория II, а именно категорията, която се прилага обичайно за работник с деца, който трайно е отделен от своя/та съпруг/а, и че се ползва от данъчно облекчение за две деца. При тези условия жалбоподателят в главното производство получава нетно трудово възнаграждение в размер на 2 566,22 DEM и дневни обезщетения в размер на 72,70 DEM. Ако обаче бе изчислен въз основа на данъчна категория III, а именно категорията, в която по правило попада семеен работник, който живее със своя съпруг/съпруга, но който единствен упражнява платена дейност, размерът на нетното трудово възнаграждение би се увеличил на 2 903,52 DEM, а дневните обезщетения — на 82,25 DEM.

- 9 През месец август 2000 г. г-н Celozzi иска от Innungskrankenkasse да преразгледа изчисляването на дневните му обезщетения, като приеме, че той попада в данъчна категория III, която е по-благоприятна от тази, която му е определена, и на условията за предоставяне на която той отговаря от момента на придобиване на право на обезщетение. За тази цел той изтъква, че впоследствие данъкът върху доходите му бил намален, а обезщетенията му за безработица били увеличени.
- 10 Въпреки че компетентната германска данъчна служба потвърждава, че условията за съвместно облагане на г-н Celozzi и неговата съпруга са изпълнени още през 1997 г., Innungskrankenkasse отказва да му изплати със задна дата дневни обезщетения с по-висок размер, на основание че обезщетенията са изчислени правилно към момента, когато жалбоподателят в главното производство преустановява работата си поради болест, и че съгласно действащата съдебна практика в тази област промяната със задна дата на данъчната категория не се отразява по никакъв начин върху размера на посочените обезщетения.
- 11 След като предходните инстанции отхвърлят иска на г-н Celozzi, той подава ревизионна жалба пред Bundessozialgericht, в която се позовава на нарушение

на общностното първично и вторично право. Той изтъква, че тъй като в действителност попада в данъчна категория III, а не в данъчна категория II, която е по-неблагоприятна и му е определена поради факта, че съпругата му живее в Италия, той е поставен в особено неблагоприятно положение, което според него съставлява дискриминация, свързана с качеството му на работник мигрант. Дори промяната в данъчната категория, която му е определена, да е възможна при определени условия и при представяне на доказателство за семейното му и финансово положение, то за целта било необходимо конкретно и изрично заявление от негова страна. Изискването за подобно заявление имало за последица това, че на работниците мигранти, чиито съпруги/съпрузи често живеят в държавите, от които самите те произхождат, първоначално била определяна неточна данъчна категория, по-конкретно тази, която се прилага по отношение на разделени съпрузи, и в случай на нетрудоспособност те получавали дневни обезщетения с по-нисък размер от тези, на които щели да имат право, ако се ползвали от данъчната категория, съответстваща на действителното им положение, като впоследствие тази неточност не можело да бъде отстранена. Така германското право допускало непряка дискриминация, още повече че нито една служба не обърнала внимание на жалбоподателя в главното производство върху посочената неточност, както и върху възможността неговата данъчна категория, така както е определена от съответната служба, да бъде променена.

- 12 При тези условия Bundessozialgericht решава да спре производството и да постави на Съда следния преюдициален въпрос:

„В съответствие ли е с разпоредбите на общностното първично и/или вторично право (и по-специално с член 39 ЕО (предишен член 48 от Договора за ЕО), с член 3, параграф 1 и с член 23, параграф 3 от Регламент [...] № 1408/71 и с член 7, параграф 2 от Регламент [...] № 1612/68] семеен работник мигрант, който работи в Германия и чийто/чието съпруг/съпруга пребивава в друга

държава-членка, да получава винаги парични обезщетения за нетрудоспособност поради болест въз основа на нетното възнаграждение, което произтича от данъчната категория по отношение на заплатите, вписана в данъчния документ за заплатите на работника, без със задна дата да се отчита последваща благоприятна за него промяна на неговия данъчен режим, свързан със семейното му положение?“

По преюдициалния въпрос

- 13 За да се даде отговор на този въпрос, в началото следва да се напомни, че по отношение на свободното движение на работници принципът за забрана на дискриминацията, закрепен в член 39, параграф 2 ЕО, е намерил подробна уредба в областта на социалното осигуряване на работниците мигранти в член 3, параграф 1 от Регламент № 1408/71.
- 14 Ето защо следва да се провери дали посоченият регламент сам по себе си не съдържа елементите, необходими за да се даде отговор на препращащата юрисдикция, който да ѝ позволи да реши спора, с който е сезирана.
- 15 При тези условия е съществено да се провери предварително дали обезщетения като разглежданите в главното производство попадат в приложното поле на посочения регламент.

- 16 Съгласно постоянната практика на Съда разграничението между обезщетенията, изключени от приложното поле на Регламент № 1408/71, и обезщетенията, които се уреждат от него, се свежда главно до елементите, характерни за всяко обезщетение, а именно неговата крайна цел и условията за отпускането му, а не до това дали едно обезщетение е квалифицирано или не от дадено национално законодателство като социалноосигурително обезщетение (вж. по-специално Решение от 27 март 1985 г. по дело Ноескх, 249/83, Recueil, стр. 973, точка 11; Решение от 10 март 1993 г. по дело Комисия/Люксембург, C-111/91, Recueil, стр. I-817, точка 28; Решение от 2 август 1993 г. по дело Acciardi, C-66/92, Recueil, стр. I-4567, точка 13 и Решение от 27 ноември 1997 г. по дело Meints, C-57/96, Recueil, стр. I-6689, точка 23).
- 17 Съдът също е уточнявал многократно, че едно обезщетение може да се счита за социалноосигурително, доколкото, на първо място, е отпуснато — извън всякаква индивидуална и дискреционна преценка на личните нужди — на получатели на базата на законно определено положение, и, на второ място, се отнася до един от рисковете, изброени изрично в член 4, параграф 1 от Регламент № 1408/71 (вж. по-специално Решение по дело Ноескх, посочено по-горе, точки 12—14, Решение по дело Комисия/Люксембург, посочено по-горе, точка 29, Решение по дело Acciardi, посочено по-горе, точка 14 и Решение по дело Meints, посочено по-горе, точка 24).
- 18 Впрочем не съществува спор, че в главното производство тези условия са изпълнени.
- 19 Всъщност, от една страна, разпоредбите, предвидени в § 47 от книга V от SGB, при нетрудоспособност поради болест предоставят на получателя право на дневни обезщетения — извън всякаква съобразена с неговите лични нужди дискреционна преценка — а от друга страна, обезщетения от такъв характер са изрично посочени в член 4, параграф 1, буква а) от Регламент № 1408/71.

- 20 При това Съдът вече е отсъдил, по отношение на изплащането на обезщетения от работодателя с оглед запазване на заплатата, че тези обезщетения, както и дневните помощи при болест, чието получаване се спира за срок от шест седмици поради посоченото изплащане, са обезщетения, които попадат в приложното поле на Регламент № 1408/71 (вж. Решение от 3 юни 1992 г. по дело Paletta, C-45/90, Recueil, стр. I-3423, точка 17).
- 21 Ето защо въпросът, поставен от препращащата юрисдикция, следва да бъде разгледан във връзка с Регламент № 1408/71, и по-специално с член 3, параграф 1 от него.
- 22 Следва да се припомни, че Съдът многократно е отсъждал, че член 3, параграф 1 от Регламент № 1408/71 има за цел да осигури, в съответствие с член 39 ЕО, в полза на лицата, по отношение на които се прилага този регламент, равно третиране в областта на социалното осигуряване, независимо от националността, премахвайки в това отношение всякаква дискриминация, произтичаща от националните законодателства на държавите-членки (Решение от 25 юни 1997 г. по дело Mora Romero, C-131/96, Recueil, стр. I-3659, точка 29 и Решение от 21 септември 2000 г. по дело Borawitz, C-124/99, Recueil, стр. I-7293, точка 23).
- 23 От постоянната съдебна практика обаче следва, че принципът на равно третиране, предвиден в член 3, параграф 1, забранява не само явната дискриминация, основана на националността на лицата, ползващи се от схеми за социално осигуряване, но и всички скрити форми на дискриминация, които при прилагане на други критерии за разграничаване водят до същия резултат (Решение по дело Mora Romero, посочено по-горе, точка 32 и Решение по дело Borawitz, посочено по-горе, точка 24).

- 24 Също така за непряко дискриминационни следва да се считат условията по националното право, които, независимо че не се прилагат различно според националността, засягат значително или до голяма степен работниците мигранти, както и еднакво приложимите условия, които могат да бъдат по-лесно изпълнени от работниците — местни граждани, отколкото от работниците мигранти, или които могат по-специално да се окажат в ущърб на последните (Решение от 23 май 1996 г. по дело O'Flynn, C-237/94, Recueil, стр. I-2617, точка 18 и Решение по дело Borawitz, посочено по-горе, точка 25).
- 25 Положението е различно, ако тези разпоредби са, от една страна, оправдани по обективни съображения, независещи от националността на съответните работници, а от друга страна, пропорционални на законната цел, преследвана от националното право (Решение по дело O'Flynn, посочено по-горе, точка 19 и Решение по дело Borawitz, посочено по-горе, точка 26).
- 26 От съдебната практика в тази област следва, че освен ако не е обективно оправдана и пропорционална на преследваната цел, дадена разпоредба от националното право трябва да се счита за непряко дискриминационна, когато поради характера си може да засегне в по-голяма степен гражданите на други държави-членки, отколкото гражданите на съответната държава, и може да постави по-специално първата категория в по-неблагоприятно положение (вж. в този смисъл Решение по дело O'Flynn, посочено по-горе, точка 20, Решение по дело Meints, посочено по-горе, точка 45 и Решение по дело Borawitz, посочено по-горе, точка 27).
- 27 В тази връзка не е необходимо да се установи, че въпросната разпоредба засяга на практика значително по-голяма част от работниците мигранти. Достатъчно е да се заключи, че тази разпоредба може да предизвика такъв резултат (вж. в този смисъл Решение по дело O'Flynn, посочено по-горе, точка 21 и Решение от 28 април 2004 г. по дело Öztürk, C-373/02, Recueil, стр. I-3605, точка 57).

- 28 Безспорно е, че разпоредби като разглежданите в главното производство се прилагат независимо от националността на съответните работници.
- 29 Всъщност за целите на изчисляването на размера на дневните обезщетения § 47 от книга V от SGB не установява никаква формална разлика в третирането на работниците от съответната държава и тези, които са с произход от друга държава-членка.
- 30 Тази разпоредба обаче трябва не да се схваща изолирано, а напротив, да бъде преценявана в по-широкия контекст, в който следва да се прилага.
- 31 В това отношение следва на първо място да се напомни, че в случай като разглеждания в главното производство размерът на дневните обезщетения варира в зависимост от получената нетна заплата, която от своя страна се определя от данъчната категория, вписана в данъчния документ на този работник, и че по силата на административната практика работникът мигрант, чийто/чието съпруг/съпруга често продължава да пребивава в държавата-членка на произход, е вписан служебно в данъчна категория, която е неблагоприятна за него, а именно приложимата за семейните работници, които трайно са отделени от своите съпрузи/съпруги, вместо подобно на работниците — местни граждани, да бъде вписан в по-благоприятната данъчна категория, която се прилага за семейните работници, живеещи със своите съпрузи/съпруги, които не упражняват платена дейност.
- 32 На следващо място, всяка корекция на данъчната категория, отразена в данъчния документ, предполага, от една страна, изрично заявление на работника мигрант, въпреки че последният изобщо не е бил предупреден от компетентните органи за съществуването на такава възможност за корекция, както и за задължението да подаде специално заявление, така че тази данъчна категория да бъде изменена, а от друга страна, представяне на удостоверение от данъчния орган на държавата-членка, чийто гражданин е работникът, както и задълбочено проучване на семейното и финансово положение на заинтересованото лице.

- 33 На последно място, корекцията на данъчната категория, която е била определена на заинтересованото лице, не влияе върху размера на дневните обезщетения, отпуснати на последния. Всъщност, както става ясно от преписката, изпратена на Съда от препращащата юрисдикция, съдебната практика, свързана с прилагането на § 47 от книга V от SGB, изключва в повечето случаи изменение със задна дата на размера на посочените обезщетения и не го допуска, освен когато работодателят неправомерно е отказал изплащането на възнаграждение на осигуреното лице, но по-късно изпълнява това задължение в хода на изпълнението на договора.
- 34 Предвид всички тези елементи, няма съмнение, че прилагането на национален режим като този по главното производство може да постави работника мигрант в правно или фактическо положение, по-малко благоприятно от това, в което би се намирал при същите условия работник — местен гражданин.
- 35 Следователно режим като този по главното производство води до различно третиране в ущърб на работниците мигранти.
- 36 Целесъобразно е да се установи дали това различно третиране може да бъде оправдано по обективни съображения и дали е съразмерно на преследваната с този режим цел. В тази връзка Innungskrankenkasse изтъква доводи в полза на административно опростяване на процедурите по отпускане на дневни обезщетения, както и на функцията, която националният законодател им е приписал, а именно да се гарантира на съответните работници доход, който да им позволи да осигурят издръжката си. Според тези доводи, като се изчисли размерът на обезщетенията, дължими в резултат от прилагането на предварително определени в данъчното право критерии, без да е необходимо да се проверява предварително точността на тези критерии, социалноосигурителните органи можели да пристъпят към бързо изплащане на посочените

обезщетения и така щели да позволят на съответните работници да получат гарантиран доход. Всъщност възможността да се направи последваща корекция на данъчната категория водела до значително изменение със задна дата на размера на тези обезщетения и принуждавало както посочените органи, така и получателите да правят дълги и сложни изчисления.

37 Без да е необходимо да се установява в каква степен целите, свързани с административното опростяване, с гарантирането на доход, който осигурява издръжка, и със сложността на изчисленията, необходими във връзка с изплащането на дневните обезщетения, могат да съставляват законни цели, е достатъчно да се установи, че в случая въпросните мерки надхвърлят необходимото за постигането на тези цели.

38 Както изтъква самата препращаща юрисдикция, тези цели не пречат на извършването впоследствие на корекция на размера на обезщетенията, поспециално чрез въвеждането на механизъм, според който размерът на тези обезщетения е съобразен със задна дата, така че да се отчете действителното положение на съответния работник мигрант.

39 Това заключение се потвърждава и от факта, че самата германска съдебна практика е допуснала, поне в един случай, промяна със задна дата на дневните обезщетения, като нейното въвеждане не води до особени затруднения, както признава представителят на Innungskrankenkasse по време на съдебното заседание.

40 Предвид всички предходни съображения, на поставения въпрос следва да се отговори, че член 3, параграф 1 от Регламент № 1408/71 не допуска прилагането на режим на дневни обезщетения при болест, въведен от държава-членка, като разглеждания в главното производство:

- по силата на който работникът мигрант, чийто/чиято съпруг/съпруга пребивава в друга държава-членка, е вписан служебно в по-неблагоприятна данъчна категория от тази, от която се ползва семеен работник — местен гражданин, чийто/чиято съпруг/съпруга пребивава в съответната държава-членка и не упражнява платена дейност, и

- който, що се отнася до размера на посочените обезщетения, изчисляван в зависимост от нетното трудово възнаграждение, определяни според данъчната категория, не позволява със задна дата да се отчете последваща корекция на данъчната категория вследствие на изрично заявление на работника мигрант, основано на действителното му семейно положение.

По съдебните разноски

41 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът реши:

Член 3, параграф 1 от Регламент (ЕИО) № 1408/71 на Съвета от 14 юни 1971 година за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, изменен и актуализиран с Регламент (ЕО) № 118/97 на Съвета от 2 декември 1996 г., не допуска прилагането на режим на дневни обезщетения при болест, въведен от държава-членка, като разглеждания в главното производство:

- по силата на който работникът мигрант, чийто/чието съпруг/съпруга пребивава в друга държава-членка, е вписан служебно в по-неблагоприятна данъчна категория от тази, от която се ползва семеен работник — местен гражданин, чийто/чието съпруг/съпруга пребивава в съответната държава-членка и не упражнява платена дейност, и

- който, що се отнася до размера на посочените обезщетения, изчисляван в зависимост от нетното трудово възнаграждение, определяни според данъчната категория, не позволява със задна дата да се отчете последваща корекция на данъчната категория вследствие на изрично заявление на работника мигрант, основано на действителното му семейно положение.

Подписи